

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)

26 septembrie st. v.
8 octombrie st. n.

Ese in fiecare duminică

Redacțiunea:

Strada principală 375 a.

Nr. 39.

ANUL XXIX.
1893.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe 1/2 de an 5 fl.

Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

Baronul Alesandru Vasilco-Sireteanul.

Precum un meteor luminos care, prin strălucirea sa, atrage asupra-și privirile locuitorilor din regiunile în cari se ivește, dispăre cu grabire și iuțelă, lăsând pe spectatori în uimire, așa și eselența sa baronul Alesandru Vasilco-Sireteanul ne-a pără-

sit de-odată și pe neașteptate, resunând în urma lui ca un trăsnet din senin vestea dispărerii sale la auzul atât al acelor care se uitau cu drag și cu speranță la el, cât și la al acelor pe cari lumina lui îi cam jignia. Intors în séra dimii din 7/19 aug. 1893 dela o vânătoare din impregiurimile Lopusnei, incungiurat de o mulțime de compari și plin de voie bună, s'a culcat... spre a nu se mai sculă! La cinci ore și un pătrăr dimineța l'a găsit mort în pat servitorul care venise să-l trezască ca să-și continue dispozițiunile ce le începuse de cu séra pentru altă vânătoare plănuită pe 23 și 24 august.

Baronul Alesandru Vasilco eră fiul mai mare al lui Iordachi Vasilco, răposat pe la 1862 s. 1863, și al Anei care trăește și acuma în etate de peste optzeci de ani. S'a născut în Berhommet pe Sirete într'a 29 decembre 1827.

Pe timpurile acelea dormit-a încă românismul în piepturile multora. Familiile fruntașe grigiau mai mult de sörtea lor particulară decât de interesele generale

ale poporului de care se țineau. Pe atunci nu esistau școle naționale prin țără, nici profesori români cari să le dirégă. Tötă cultura luménă eră în mâna străinilor și împärtășită de ei în limbi străine. Copșii români pe la gazdele lor, prin institutele private de creștere și

BR. ALES. VASILCO-SIRETEANUL.

prin școle, nu auđiau alte graiuri decât numai străine; pe acestea le invětau, cu ele se deprindeau și se familiarisau până într'atâta încât nu numai că le păstrau mai apoi ca graiu de conversare în familia proprie, dar le introduceau adeseori și în familia părintescă. Rar cari părinți, frați și surori, resistau la această. Se credea pe atunci cam pretutindenea că, vorbind cineva în graiuri străine, se rădică prin această mai pe sus de ceialți conaționali compatrioți, și că chiar graiul străin, singur de sine, îi face culți și luminați. În urma acestui curent bolnăvicios și a deprinderii dîlnice cu vorba străină, se găsiu mulți și de aceea căra o cădea greu, ba le eră chiar rușine a grăi româ-

nește în familie și cu alți conaționali cărturari.

Sub astfel de impregiurări culturale triste fu crescut, educat și instruit baronul Alesandru Vasilco, cu deosebire că părinții ilustrului răposat nu s'au dat înriuriți de curentele instrăinătore.

Baronul Alesandru Vasilco a studiat în Cernăuți

gimnasiul și liceul, iar studiile juridice și le-a făcut la universitatea din Leina (Lemberg), absolvându-le în anul 1849, tocmai în timpul când se pornise și la Români din Bucovina o mișcare serioasă culturală, politică și națională, la care au luat parte și părinții lui. Această mișcare n'a putut rămâne fără de efecte asupra spiritului deștept al ilustrului reșosat, dar urmând reacțiunea centralizătoare și germanizătoare dintre 1850 și 1860, baronul Alesandru Vasilco n'avu ocaziunea nici de a păși, nici de a se distinge pe arena politică. Se însură dară de timpuriu cu domnișora Catinca Flondor din Hlinița și prinse a se ocupa cu administrarea intinselor moșii părințești, de cari nu putea grigi îndeajuns bătrânul și cam bolnavul seu tată, carele eră necesitat să petrecă adeseori în Cernăuți.

Îndată inse ce s'a inaugurat din nou în anul 1860 era constituțională în imperiu, și Bucovina a căpătat autonomie și reprezentanța sa particulară, baronul Alesandru Vasilco a simțit că rolul seu nu se pôte mărgini numai la administrarea bunurilor sale, ci că trebuie să presteze patriei sale inguste, și chiar împărăției serviciile sale. El dară păși ca candidat la deputăția țării în colegiul de alegere al proprietarilor mari, și fu ales în anul 1862 în dieta țării. Aice luă parte ca membru al partidei conservatoare, în care remase necontent. Din anul 1870 încôce inse baronul Alesandru Vasilco găsi cu cale ca să nu mai candideze la proprietarii cei mai pentru deputăție, ci la cei mici, la țeranii din districtul Vișnivei, la cari se bucură de o popularitate mare și bine meritată; ei îl și aleseră de atunci încôce de câteori au fost chemați la alegere.

Dela intrarea sa pe arena luptelor politice, baronul Alesandru Vasilco n'a mai părăsit scaunul deputăției. În anul 1868 fu denumit de Majestatea Sa împăratul chiar și membru pe viață în casa magnaților a consiliului imperial din Viena.

În dieta țării ajunse baronul Alesandru Vasilco a fi denumit de Majestatea Sa împăratul în trei rânduri președinte al ei și căpitan al țării pentru respectivele perioade legislative, și anume în 16 august 1870, în 19 iulie 1884 și în 21 septembrie 1890. Acest post l'a ocupat totdeauna cu cea mai mare nepărtinire, cu prudență și tact, ținând sémă de împrejurările date și având necurmat în vedere binele țării și pertratarea spornică a afacerilor supuse deliberării camerei ei legislative. Pentru această corectitate în dirigența dietei și a afacerilor țării, Majestatea Sa împăratul îl distinse în anul 1885 cu ordinul Corónei de fier clasa a doua, iar în anul 1887 cu demnitatea de consilier intim al seu cu titlul de eselență. Această rară distincțiune îi asigură și la locurile cele mai înalte o înrîurintă binecuvântată asupra afacerilor politice ale țării.

În anul 1862, când baronul Alesandru Vasilco intră pentru întâia dată în dieta țării, se aflau în ea, ca și astăzi, tot numai doue partide principale, una conservatoare și alta liberală. Cea dintău eră condusă de baronul Alesandru Petrino, iar a doua de baronul Eudoxiu Hurmuzachi. Nota caracteristică și distinctivă dintre ele nu o formă pe atunci naționalismul, căci pe terenul național românesc toți Români din ambele partide se întelneau adeseori cu plăcere, ci mai alas diferința și divergința în vederile lor politice și sociale. Abiá din martie 1892 încôce a luat partida conservatoare, pe lângă caracterul ei de mai nainte, încă și o față națională românescă, ca reprezentantă a poporului românesc și autohton din țără, pe când în partida liberală s'au concentrat toți acei deputați cari, din diverse

motive, se arată contrari caracterului istoric al țării și ai dreptelor pretensiuni ale elementului românesc din ea.

La începutul vieții noastre constituționale politice, dirigența în afacerile naționale românești o avea Eudoxiu Hurmuzachi; după mórtea lui în 1874 trecu ea în mâinile lui Georgiu Hurmuzachi și după mórtea și a acestuia, întemplată în 1882, în mâinile baronului Alesandru Vasilco.

Spre a arată aice cât de competent eră baronul Alesandru Vasilco la acesta, și cu câtă sinceritate și convingere, cu câtă demnitate și însuflețire credea el că trebuie să fie apărute autonomia țării și interesele naționale ale poporului românesc din ea, ajunge ca să cităm aice numai câteva pasaje dintr'un discurs al lui rostit în dieta țării în ședința dintr'a 30 octombrie 1869.

Se agitá pe atuncea cestiunea ca protocoalele dietei să fie redigiate și în românește, și ca și textul românesc să fie privit ca autentic deopotrivă cu cel nemțesc. Această pretensiune justă și întemeiată precum în trecutul istoric al țării, așa și în împrejurările faptice de astăzi, scorní o vijilie infricoșată printre deputații neromâni, și chiar pe banca guvernală. Lucrul eră limpede în sine, dar Români comiseră din capul locului o greșelă neiertată, aceea adevă că nu continuară, precum începuseră dintru întău, a deliberá în dietă și a ș redigiá protocoalele în românește. Drept este că asemeni drepturi firești nu se invecnesc, nu se prescriu niciodată, oricât de îndelungat timp nu le-ar exercită cineva, și că omul se pôte folosi de ele când numai voește, dar pentru deputații neromâni și chiar pentru represintantul guvernului de atunci, carele nu șcicia românește și nici nu simția trebuința neapărată ca să învețe, lucrul se infățîșă altfel; ei credeau, séu se prefăceau a crede, că au câștigat vreun privilegiu prin neexercitarea vreunui drept natural decâtă alții. Se opuseră deci din respuneri în contra unei pretensiuni atât de juste și de neofensive a Românilor; ba încă unii deputați merseră în nealitatea lor până într'acolo, încât nu se sfiiră a suspiționá în public pe Români și a zări în cererea lor dréptă o gravitare amarnică spre statul României și o neloyalitate cumplită cătră împărat și împărăție! Horribile dictu!

Atunci se sculă deputatul baron Alesandru Vasilco și cu infățîșarea sa marțială, dar liniștită ca a leului care nu se sfișce de șorecii și sobolii ce umblă pe lângă el și prind a-l întărită, și cu o voce blândă, inse străbătută de timbrul convingerii și al demnității naționale, respunse nemțesce sus și tare: «Am auđit dintr'o parte din care mai puțin m'aș fi așteptat, că această cerere nu ar fi oportună, că ea ar fi de natură dacoromânescă și nelegală, și acesta o aud într'un moment când tocmai se vorbește că principele Carol ar voi să se proclame ca rege al României. Cum se potrivește acesta cu propunerea domnului deputat Andreevici, nu o înteleg. Dar în fine, de ar și plăcé cuiva să vedă vreo trădare de patrie când un Român își stimăză națiunea, când e plin de simpatie pentru desvoltarea lucrurilor din Principate, atunci respectivul arunce întăia pētră în mine, căci eu mărturisesc din tot sufletul că sânt culpabil de aceste grozăvii!» Și ca să facă să rēsară mai tare în evidență purtarea necorectă a adversarilor sei, adause îndată dăcând: «Români sânt priviți cu neîncredere de mulți neromâni din țera acesta, și Dumneđeu șciece ce mai de lucruri li se impută! Cu mult mai echitabil și mai drept cugetă Românul în privința acesta; el deloc nu ia în nume de reu, decât Germanul se însuflețește pentru pangermanism, și decât ține toaste

nenumerate pentru unirea Germanilor; tot așa el nu socotește că-i crimă decât Polonul stârue să se imprene cu conaționalii sei trăitori afară de Austria; și Ruténului îi lasă neturburată bucuria decât în timpul mai nou îi place să sbóre cu cugetul spre Petroburg!» (Stenografische Protocolle des Bukowinaer Landtages pro 1869, pg. 485.) Iar conaționalilor sei le dîse tot atunci, nu fără órecare imputare invéluită: «Noi Români, națiunea cea mai îndreptătită istoricește în țără, avem noi óre nevoie ca să o rădicăm pe căi lăturașe la valórea ce i se cuvine? *Óre nu sîntem noi mai vèrtos datori să fim totdeauna sémă de drepturile noastre istorice și să nu ne abatem dela ele cu nici un pas?* Și decât greutăți ni se fac dintr'o parte séu alta; decât piedici ni se pun; decât chiar luptă ni se oferesce, *datori sîntem să o primim fără preget în numele demnității și al onórei naționale*; căci, cu cât mai puternică va fi rezistența, cu atata mai mare va fi fala victoriei, și *de invins trebuie să învingem decât numai vom fi stăruiitori*. Numai națiunile cari cred cu tărie în drepturile lor, cari își cunosc menirea și pășesc fără preget spre ea, pot avé succese. Națiunile inse și dirigénții lor, cari neconțin alérgă numai după compromisuri și se sperie de ori ce rezistență, vor stagná totdeauna, și mai bine ar face să abdică, căci cel puțin nu se vor face de rîs!» (l. c. pg. 484.)

Iată vederile, iată simțemintele naționale românești ale baronului Alesandru Vasilco! Ele în veci îi vor face onóre și merită să fie un far luminos nu numai pentru nobilii sei fii trupești, dar și pentru ori cine pășește pe arena luptelor politice cu scopul de a-ș face întreg și pe deplin datoriar.

Cât despre celelalte vederi patriotice și calități eminente și rare ale baronului Alesandru Vasilco, ca să nu pară că le prea înmulțim și că le depingem în colori prea vióie, și că vorbim mai mult ca conaționali decât ca observatori fără părtinire, vom lăsá să le enumeré și să le descrie un bărbat de altă națiune, și chiar de opiniuni politice contrare. Acest bărbat, ca funcționar de frunte la Comitetul țării dela activarea lui până astăzi, a fost în cea mai bună pozițiune ca să studieze și să pătrundă adânc caracterul reprezentanților mai remarcabili ai țării, precum și convingerile și direcțiunea lor politică, iar ca redactor responsabil la fóia oficiósă «Czernowitzer Zeitung» dela aparițiunea ei incóce, a avut dese ocațiuni să cunóscă cu deamăruntul și temeinic atât curentele politice din regiunile guvernamentale, cât și apretuirile organelor guvernale asupra activității și atitudinii bărbaților noștri politici și naționali. Acest bărbat este consilierul țării dl Anton Zachar. El publică în diarul seu (Anul XXVI Nr. 191 pg. 2—3) asupra baronului Alesandru Vasilco un necrolog elogios, pe cât de insufletit, pe atata de binemeritat. El atéstă aice între altele «că mórtea baronului Alesandru Vasilco a fost pentru familia sa, pentru cercul cel mare al amicilor și veneratorilor sei, pentru membrii partidei sale politice, pentru națiunea sa și pentru țera întregă o lovitură aspră, grea, nu ușóră de suportat»; și apoi urméză dîcînd: «Cu baronul Alesandru Vasilco ese din arena vieții publice o personalitate fórte marcantă, póte cea mai marcantă din patria nóstră îngustă Bucovina, asupra destinelor căreia a avut în deceniile din urmă o înrîurintă multiplă, fórte cumpenitóre. Servitor credincios și supus al împératului și Domnului seu, plin de alipire și de loialitate cătră preinalta dinastie, bun austriac și patriot în cel mai bun înțeles al cuvéntului, el se ținea cu tóte fibrele inimei sale, cu tótă simțirea, cugetarea

și fința sa, cu tótă iubirea și devotarea, de împérat și de imperiu, de țera sa natală Bucovina, și de națiunea sa. A lăsá ca Bucovina să se desvolte în modul seu propriu și îndreptătit, dar în strînsă legătură nedesolubilă cu împérația austriacă sub gloriosul sceptru al Habsburgilor; a cultivá acest mod propriu de vieță; a ținé cu tărie la neatérnarea provincială și la autonomia țării în cadrul instituțiunii constituționale, dar a țintí totdeauna privirile la marele întreg, la imperiu și la preainlătutul purtător al corónei ca încorporare a unității și a solidarității părților locuite de multe și diverse seminții și limbi; a da imperiului ce este al imperiului; a păstrá pentru țără ce este al ei conform cu drepturile înscrise: acestea erau vederile și principiile politicianului baron Alesandru Vasilco; de acestea erá pètruns; de ele se conduce fără abatere și fără seducere în vieța publică la tóte acțiunile și întrelásările sale. Aceste principii, împărechiate cu onestitatea și stătórnicia convingerii, cu sinceritatea și probitatea unui caracter firm și bărbătesc, cu nobléta unor simțeminte adevérat fruntașe și cu un simț fórte espres pentru dreptate și echitate; cu o bunétate rară de inimă și cu amabilitatea personală: tóte aceste calități căștigară predetimpuriu réposatului baron Alesandru Vasilco valóre în sferele mai înalte, autoritate și inriurintă printre semenii sei, stimá la chiar contrarii sei politici, iubire și venerare în cercurile mai largi ale poporațiunii. Ce întreprindea și făcea baronul Alesandru Vasilco în vieța sa publică erá o emanare a convingerii sale celei mai intime, și totdeauna erá condus de cele mai bune și mai curate intențiuni pentru binele statului și al țării. Acésta o șcieau atât consoții sei de partidă cât și contrarii sei politici; acésta se șciea și se apretuía la locul preainalt, la guvern ca și la popor; de aceea erá baronul Alesandru Vasilco atât de mult stimat; de aceea aveau valóre cuvintele și sfaturile lui; de aceea ascultá necondiționat partida sa de invitările și admonirile conducătorului seu plin de tact și de prudénță, și probat prin ani îndelungați. Acestui altruism, carele în vieța publică erá strâin și departe de ori ce privire la persóna sa proprie séu la interesele sale private, avú de mulțamit baronul Vasilco că nu avea dușmani, ba nici măcar invidioși pentru onorurile și demnitățile de cari cu imbelșugare fu părtaș în urma activității sale în stat și țără; dincontră, cu toții și pretutindenea se bucurau de ele precum și de întemplările imbucurátóre din vieța lui privată și familiară, și luau cu plăcere parte la ele. Afabilitatea baronului Vasilco, graba sa neconținută de a ajutá prin cuvént și faptă pe ori cine s'ar fi adresat la dînsul, urbanitatea manierilor sale, nobléta presintării sale lipsite de ori ce fudulie și îngâmfare, liberalitatea sa când erá vorba de a sporí frumosul și binele spre folosul țării, séu de a întinde mână de ajutor la nevoie: tóte acestea distingeau pe réposatul ca pe un bărbat într'adevăr nobil, ca pe un cavalier la carele divisa «nobléta obligă» nu erá frasă gólă, ci o datorință imperativă a nașcerii sale, a pozițiunii sale sociale, a rangului seu. Numai cine a vèdut pe baronul Alesandru Vasilco acasă la moșta sa Berhomet pe Sirete cum se pórtă cu țéranii din loc, din împregiurimea districtului Vișnița, cu Huțanii sei, numai acela este în stare să pricépă de unde veniá tótă iubirea, alipirea, venerarea acestor fii necorupți ai munților; da unde acea poporalitate fără sémén de care se bucurá el la dînsii, și cu care se mândriá réposatul cu tot dreptul».

Astfel ne descrie dl Anton Zachar pe baronul Alesandru Vasilco ca om privat, ca politician și ca pa-

triot, iar despre însușirile lui în special ca căpitan al țării și ca președinte al dietei și al comitetului ei se rostește astfel: «Obiectivitatea cea mai mare, o neconținută privire la impregiurările faptice și la înaintarea și depănarea spornică a afacerilor, prudența și tactul îl distingeau ca președinte și dirigent al pertractărilor din dieta țării și din comitetul ei; observarea cu strictetă a dispozițiilor legii, simțul seu împăciitor, prevenirea sa până la cele din urmă margini ale admisibilității, fără înse a-și părăsi principiile, caracterul seu insufliator de respect: toate acestea îi făceau cu putință a pași în lupta partidelor mijlocind și netedind în diverse moduri, a încungiuură stânci periculose, a domoli iritari pasionate, a preintimpină ciocnirea prea vehementă a opiniunilor politice și a contrasturilor de partidă».

Acastă caracteristică foarte fidelă ne spune îndejuns, cine a fost baronul Alesandru Vasilco și cât de mult au pierdut Românii din Bucovina prin mórtea acestui ilustru și meritos compatriot. Foile naționale din loc, «Gazeta Bucovinei» anul III nr. 63 și 64 și «Deșteptarea» anul I nr. 16, s'au îmbrăcat în doliu și plâns cu jale adâncă și cu amar.

Tot cam într'acest sens vorbesc despre neuitatul repausat și alte foi locale din partida opusă, ca «Gazeta Polska» anul XI nr. 68; «Bukowinaer Nachrichten» anul VI nr. 1477, și «Bukowinaer Rundschau» anul XII nr. 1334 și 1335.

Amintesc aice la fine o faptă însemnată, sevêrșită de baronul Alesandru Vasilco în interesul familiei sale și a pozițiunii ei în viitor. Ea este unică la noi în țără, ba chiar unică în desvoltarea și transmisiunea proprietății la Români în genere. Baronul Vasilco vedu că foarte multe familii nobile din țără, și-au micșorat averea nemișcătoare prin împărțire la moștenire, séu au pierdut-o prin chielueli necumpătate și nechibzuite, și temându-se ca să nu se întemple astfel și în familia sa, a socotit cu cale ca întinsa sa moșfe părintescă s'o facă totă nealienabilă și transmisibilă numai asupra celui dințeu născut. A stărui dară pe la locurile competente cu energia unui om care se teme de pericole amenințătoare, și a și izbutit în anul 1888 ca prin o anume lege să i se declare moșfia ca «fideicomis»; și așa ea nu mai pôte trece în mâni străine cu una cu doue.

Cernăuți, în 23 septembrie 1893.

DR. I. G. SBIERA.

Maxime și aforisme.

Ca să aibă cineva o idee despre om și despre viétă, trebuie ca el însuș să fie ajuns cel puțin odată până la marginea sinuciderei séu până la pragul nebuniei. *Taine.*

Țăra în care cerșitoria devine o profesiune, se pôte dice cu siguranță, că ea e reu guvernată. *Lady Morgan.*

Noi debatăm mereu contra legilor celor rele până când le reformeză și așteptând acésta ne supunem lor orbeșce. *Diderot.*

A-și bate drăguța e o rănire; dar a-și bate femeia acésta e o sinucidere. *H. de Balzac.*

A da femeiei rațiune, idei, spirit: însemnă a da un cuțit în mâna unui copil. *Taine.*

Cuvintele de iubire sânt fapte de iubire.

Jean Paul.

Spleen.

*S*a norat, și 'ntinsa boltă
E lipsită de lumină.
Sede tristă printre nouri
Luna plină.

Pajiștile-s adormite,
Dorme trișca dela târlă
Și nici apa nu s'aude,
Jos la gârlă.

Amorțite-s toate cele,
Amorțiti sânt mieluşeii
Și pe luncă par că morți sânt
Toți cărsteii.

Dar tăceți, uritul spart e
Și un cânt o să resae...

Tot urit mi-e: sună cânt de
Cucuvae.

M. LEON.

Să mori, ori să te 'nsori?

Comedie cu cântece într'un act de *St. Yves.*

Persónele:

Cristian, comte de Villepreu, de 29 ani.

Margareta, orfană, de 16 ani.

Mai multe voci.

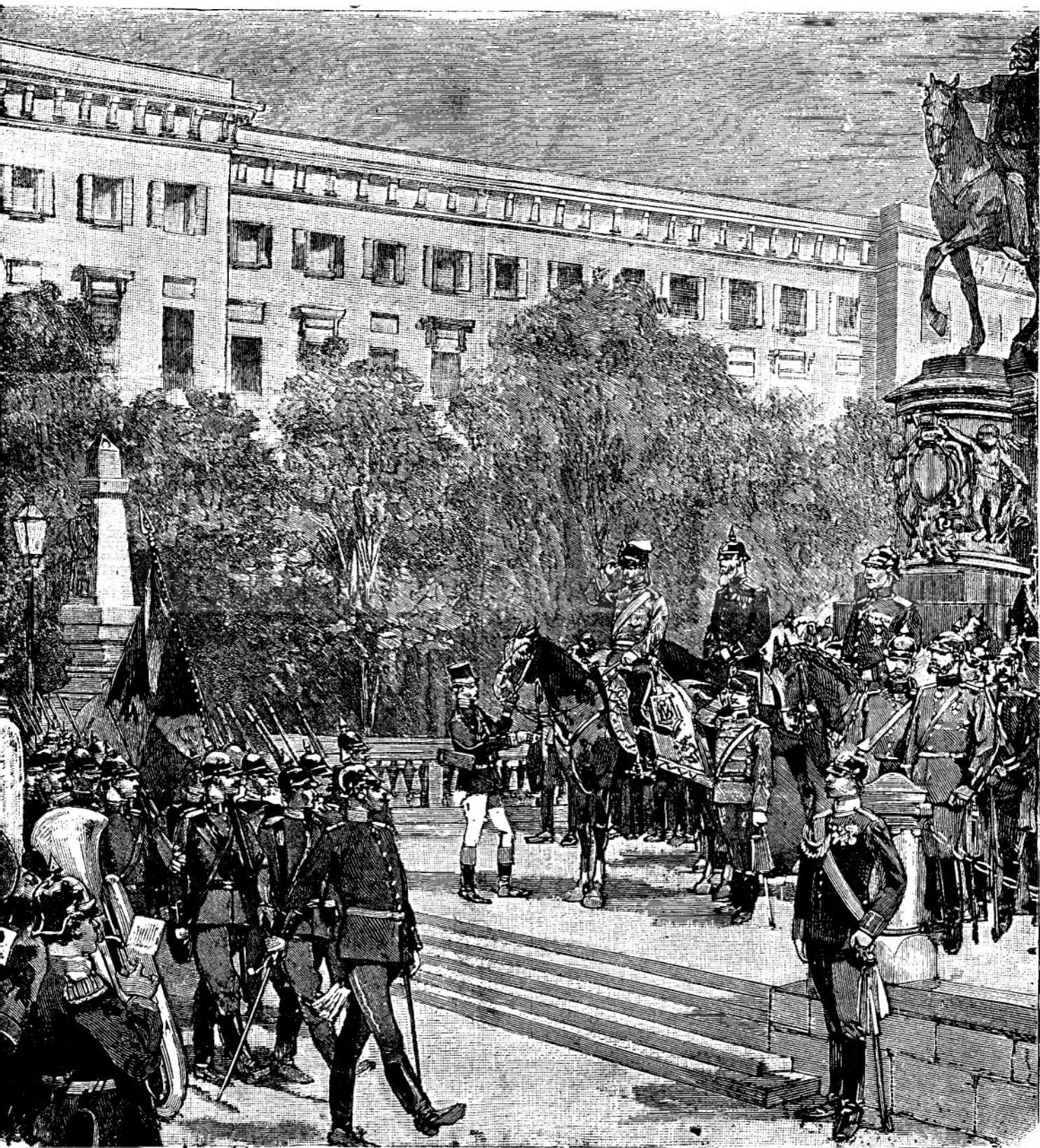
(O mansardă cu mobile de preț. Ușă în fund și în dreapta. Ferestă în stânga. O canape în stânga și un biurou la dreapta, pe care se află o cutie cu pistole.)

Scena I.

Cristian (singur, la biurou, scriind.) «Tu, Ano, tu singura și cea mai mare a mea iubire, pe tine te însărcinez să-mi aduci la îndeplinire cele de pe urmă voinți ale mele. Când vei primi acest testament, eu voi fi mântuit de o esistență pe care nu mai pot să țin-o jertfesc, pentru că nu pot să cumpăr fericirea mea cu prețul fericirii tale...» (*Ridicându-se.*) Ei! s'a sfêrșit! Sânt opt zile de când am mântuit de cheltuit a cincea moștenire; nu mai așteptam decât una singură: a unei mătuși, care a murit lăsându-și totă starea sa altei persóne. Eri am audit dicându-mi-se: «Ești un calic!» astăzi la amiédă respund: «Sânt mort!» Și nu mai am decât un sfert de cias. Timpul de a sfêrși țigara.

Plăceri, amoruri din lumea totă,
Cari al meu suflet l'ați fermecat,
Fugend voi toate de astădată,
În părăsire trist m'ați lăsat!
Plăceri, amoruri din lumea totă,
Perit-ați toate ca și ăst fum;
Singur, simt astăzi fruntea-mi pătată
Ș-a mele visuri reduse 'n scrum!

(*Se pune pe canape.*) Uitasem epitaful meu! (*Se restórnă pe canape fumând.*) Să vedem! Ceva simplu, ca și tra-

Defilarea unui regiment german in Metz, inaintea principelui de Neapole.

gedia antică... Ací zace Cristian, conte de Vilpreu, mort de bătrânețe la vârsta de douăzeci și nouă de ani... (*Se aude în curte o voce care strigă*) «Cristian! Cristian!» (*Fără a se mișcă.*) A! e Anatol! Vecinul meu din fața casei! Un artist care n'are un gologan în buzunar, și care petrece totodată pe când eu, am mâncat un milion, și nu sînt nici decum mai vesel decât densul. (*O pîtră pică în scenă stricînd un gém.*) Ei! dar el se n'furie! (*Luînd pîtră.*) O scrisórel ce să fie? (*Ceteșce.*) »Domnul Anatol Derozier rógă pe dl conte de Vilpreu de a-l onorá astăzi dimineța cu cooperarea sa, la prînzul ce dă pentru a-ș lua remas bun dela viața de holteiu!» Anatol se însorá! ha! ha! Cu alte cuvinte mîne ne vor îngropá pe noi améndoii! Bietul bает! (*Uitându-se în giurul lui.*) Ce amintire aș puté eu să-ias? (*Deschidînd un carton.*) Desenurile mele! el va rîde! Cu tóte că un librar le-a prețuit mai bine decît pe ale lui și mi-a oferit o mulțime de bani pe ele! Ca și când eu, contele de Vilpreu, aș puté să trăiesc din agonisela creionului meu. (*Asvêrlînd țigara.*) Iacă, sferul de cias se mîntue. (*Se duce la secretar și scóte un portret de femeie, 12 ore sună.*) S'a mîntuit! (*Cu o mîna ia un pistol și cu alta ține portretul pe care-l priveșce fix.*) Scumpă Ana! ție cea din urmă gândire a mea! haide! (*Cineva bate la ușa din fund.* *Ascultînd.*) Îmi pare că cineva a bătut? (*Bate din nou.*) Încă odată! Nu poți nici în lumea cealaltă să mergi în bună liniște?!...

O voce (afară.) Domnule Cristian!

Cristian. O voce de femeie?!

Vocea. Deschide... știu că ești acasă!

Cristian. O voce de tineră! ah! ar fi nepolíticos.

(*Punînd pistolul și portretul pe secretar.*) Me voi ucide la ora unul. (*Se duce să deschidă.*)

Scena II.

Cristian și Margareta.

(*Margareta e îmbrăcată ca țerancă franceză, și aduce un pachet și un paneraș în mîna.*)

Cristian (mirat.) O țerancă!...

Margareta. Domnul Cristian, ești dta?

Cristian. Da, eu sînt!

Margareta. Da, tocmai te cunosc, cu tóte că ț-au crescut mustățile! te cunosc bine.

Cristian. Dar de unde me cunoști?

Margareta. De unde? frumoasă întrebare; d'apoi nu ești dta nepotul mătușei dtale dela Pouterleu?...

Cristian. Pouterleu! ah! Dta ești dela... (*A parte.*) E vr'o țerancușă din sat rătăcită prin oraș aici.

Margareta. Auđi vorbă, decă sînt de acolo, dar chiar acum sosesc, și m'am năcăjit destul de mult pînă ce te-am găsit! Iacă me dor grozav picioarele... (*Se pune pe un fotoliu.*)

Cristian (A parte.) Dar e îndrăznéță! (*Tare.*) Ai fost acolo de sigur când mătușica ș-a dat sufletul!... Ea te-a trimes?...

Margareta. Nu se află, eu singură...

Cristian. Ei? și pentru ce? ce vrei!

Margareta. Auđi vorbă, ce vreu? pentru ce am venit? Cât îi de șugubăt! (*Ridicîndu-se.*) Ia uită-te la mine! drept în ochi! Nu-ți aduci aminte?

(*Va urmă.*)

N. A. BOGDAN.

Lumea latină înainte de Roma și zidirea Romei.

(Fine.)

C) *Epoca istorică.*

Romul.

Romul, după ce-și făcú óste mare și vedú că le lipsesc soțiile a trimis soli la cetățile mărginașe și a petít soții, dar nu li s'au dat soții¹. Romul atunci și-a pus în cuget, ca să răpescă femeile și prefăcîndu-se, că vré să serbescă jocurile consuiale, a invitat pe toți cei din pregiur și veniră din orașele vecine: Cenienii, Crustominii și Autemnații, apoi mai toți locuitorii Sabini cu soțiile și pruncii lor, încat s'a adunat mulțime din ambele secșuri și când fu timpul potrivit, Romul a dat semn ómenilor și virginile óspeților sei furé răpíte. Acesta s'a întéplat în anul al patrule dela zidirea Romei.

După ce Romanii răpiseră femeile mărginașilor, Sabinii s'au plâns la regele lor Titu Tatuis și acesta se căștigă de resboiu, iară celelalte trei popóre se unesc la un resboiu comun în contra Romanilor². Romul porneșce în contra lor, mai întéiu se întéleşce cu Cenienii și într'o singură luptă învinge pe ducele Aeróne și óstea lui; asemenea pe Crustumini și Autemnați, dar resboiul cu Sabinii erá mai greu. Regele Titu Tatiu a cuprins muntele Tarpeiu din teritorul Romei și în acel loc, unde mai tårdíu a fost forul roman, s'a încins o luptă cu înverșunare și a ținut mult timp. Ostiu Ostiliu dimicând fórte tare pe Sabinii, a căđut și Romanii conster-nați pentru mórtea eroului, au început să fugă, dar Romul și-a readunat óstea. Atunci Sabinele răpíte, dorind ca să remănă muierile Romanilor, s'au pus între luptători și de o parte rugând pe părinți, de alta, pe bărbați, făcúră pace și alianță. Romul și Titu Tatiu își împreunară domnia, acesta își strămută puterea la Roma, iară Romul primeșce pe Sabinii în cetate și prin acestă s'a indoit puterea Romei³.

Fidenati (din orașul Fidenae) și Vejenții (din orașul Veji) vedénd că Roma se întăreșce prea tare și teméndu-se de cucerire prin Roma, ca să o slăbescă, încá au purtat resboiu, dar Romul i-a învins și din teritoriile lor a mai adaugit Romei⁴.

Din instituțiunile lui Romul sînt de a se însemná, că a ales o sută de bătrâni, ca cu consiliul lor să facă tóte și i-a numit senatores, iară din pietate și onóre i-a numit Patres (părinți); mai departe, că a înființat trei Centurii (câte de o sută) de călăreți și pe aceste le-a numit dela numele seu: Ramnenses, dela al lui Titu Tatiu, Tatienses și dela Lucumone, Luceres⁵, iară po-

¹ Sext. Aur. Victor pag. 32. La Liviu I. cap 9. Romul trimite soli la gințile vecine, ca să cêră alianță și drept de căsătorie pentru poporul seu.

² Se constatéază, că cu ocașiunea acestă se amintéșce mai întéiu de «populus romanus», căci pînă aci erau numiți séu Latini séu Albani.

³ Veleius Paterculus în Hist. Romana lib. I cap 8. ăice: Acestă a făcut Romul, ajutat de legiunile moșului seu latin (Numitor) căci mai bucuos urmez acelora, cari au spus așá, pentru că almintre Romul cu o mîna de păstori și necuragioși abia și-ar fi putut ținé cetatea nouă față de vecinii Vejenți și alții, Etrusci și Sabinii.

⁴ Liviu lib. I. c. 13, 15. La Eutropie lib. I c. 2. popórele anumite sînt orașenii din orașele din pregiurul Romei.

⁵ Sext. Aurel. Victor pag. 37. Tres equitum centurias instituit, quas a suo nomine Ramnenses, a Tito Tatio, Tatienses,

popul l'a împărțit în 30 de curii și aceste le-a numit după numele virginilor răpite.

După aceste Romul în câmpul lui Marte, la lacul caprei a ținut adunare, ca să-și numere armata, dar deodată veni o furtună cu trăsnet și tunet, inveli pe rege ca într'un nor des și-l răpi din ochii tuturor. Senatorii întăriră acesta vedere, apoi pe Romul îl numiră de zeu sub numele Quirinus și de părintele cetății romane.

Romul a domnit 37 de ani și se dice că la începerea zidirii Romei a fost de 18 ani.

Pentru scopul acestei scrieri, aci am ajuns la fine, iară pentru amestecarea primelor popore în Latium și respective pentru formarea poporului roman, avem să adaugem următoarele:

Până ce Numitor a domnit și trăit în Alba Longa, el a ajutat pe Romul la zidirea Romei și Roma s'a fundat din Alba Longa; după mórtea lui Numitor și rădicarea Romei, Alba Longa s'a confederat cu Roma și a fost gubernată de un duce, dar în urma perfidiei lui Meltus Tuffucius, carele a ațitat pe Fidenati și Vejentt în contra Romei și se părea, că vré să rennalțe Alba Longa, Romanii au răsipit Alba Longa și pe Latinii de aici i-au mutat partea mai mare în Roma pe muntele Caelius, unde erau Etrusci colonisați prin Caelus Bibenna încă din timpul mai vechiu¹, iară partea cealaltă de Latini a imprășciat-o prin Latium; că populațiunea din Roma, de și Romulus și Remus și ómenii adunați la început, erau Latini, din Latium și Alba Longa, totuș și-a pierdut tipul latino-alban, deoarece s'au aședat mulți Sabini și Etrusci și prin amalgamisarea acestora cu Latinii, s'a format un nou element, al poporului roman, carele, de o parte așa de tare se apropie de Etrusci, încât primește dela acestia instituțiuni de religiune și politice și prin aceste, datine etruscice, de altă parte așa de tare se desparte de Latini, încât oprește căsătoria Latinilor cu Romanii, și mai târđiu numai ca de o grație a poporului roman, o concede; unele orașe latine le primește în federe, ba pórta răsbóie cu Latinii.

Din aceste constatăm dară, că poporul roman în Roma s'a format din Latinii din Latium și deosebi din Alba Longa, din Sabini, cari locuiau la nordul Romei și al Latiului, și din Etrusci, cari aveau țera lor lângă Roma, numai peste riul Tiber; — pentru acesta, limba poporului roman vechiu, s'a format din elemente latine, sabine și etrusce.

Elementul latin și sabin și acasă la ele s'a amalgamizat adecă romanizat mai curěnd în limba poporului, până ce elementul latin s'a dezvoltat de limba cultă a Romanilor; cel etruscic — afară de Roma — a ramas mai independinte încă mulți seculi, și mai târđiu a avut o nouă influință asupra formării limbei romane populare deosebi în Campania și în Etruscia séu Tuscia.

Aceste elemente se reafli și în limba noastră din Dacia, și de aci e interesul nostru în special pentru influința limbei etruscice mai târđie asupra formării limbei populare romane în Etruria.

AT. M. MARIENESCU.

a Lucumone Luceres. Ramnenses atăta, cât Romanienses, și e cuvěnt format după natura limbei etruscice, care aruncă din cuvěnt câte o vocală. Lucumon a fost titlul pentru căpětenia unui despărțeměnt al Etruscilor; 12 orașe respective republice au avut 12 Lucumoni.

¹ Liviu lib. I. c. 8. arată, că Romanii o mulțime de instituțiuni și datine au primit dela Etrusci. Aceste se primesc numai dela un popor conlocuitor, ce asemenea arată, că Romanii din Roma, cât de tare erau amestecați cu Etruscii.

Poesii populare.

— Culese din comuna Maidan. —

De dor.

Măndruță din valea sacă,
Spune cucului să tacă,
Să nu cânte-așă frumos,
Cându-i badea mănios.
Câte sate-s pe sub codru,
Tóte-mi strigă că mi-s lotru,
Și nimica n'am furat.
Decât o créngă de brad,
Pentru mândra ce mi-i drag.
Câte sate-s în Bănat,
Atâtea gânduri me bat,
Unu me bate ca vėntu,
Să-mi vėnd casa și pămėntu,
Să-mi iau cai și arme bune,
Să me duc cu mândra 'n lume.

Așă-mi cântă mierluța
Spre din jos de Scofaina,
Așă cântă de frumos,
De resună codru 'n jos,
Așă cântă de cu drag,
De pică frunđa din fag,
Așă cântă de cu jele,
De oprește ogășele,
Așă cântă de cu dor,
De-mi scapă mândro să mor.

Umbla 'n deal și umblu 'n vale,
Dorul me oprește 'n cale,
Am plecat la mănăstire,
Să șed vr'o câteva ăile,
La mănăstire 'n Ciclova,
Că-mi vine și mândra mea,
Care-mi rupe inima,
Ea m'o rupe ea m'o légă,
C'un fir de mătasă négră.
Și c'un fir de foiofiu,
Ca să-i țin dorul la brău.

Ilișavă apă lină,
Nu me duce 'n țeră strină,
Flóre din grădină.
Că n'am pe nime cu milă,
Să-mi așternă în grădină,
Flóre de sulfină.
Să-mi pună capul pe mână
Și mâna peste slăbină,
Flóre de scumpină.
Și n'am pe nime cu drag,
Să me 'ntrebe de ce zac,
Floricea de fag.
Și n'am pe nime cu dor,
Să-mi așternă în obor,
Să me 'ntrebe de ce mor,
Flóre din ogor.
Mor de bółă de lungóre,
Și nimica nu me dóre,
Dorul mândrii me omóre,
Flóre de cicóre.

SALON.

Marele duce.

Cine, după răsboiu, n'a cunoscut pe cazacul Lomiliev?

Grăsun, roșcodan, cu barbă rară și cu părul ca untdelemnul, retezat drept pe căfa lui rasă. În totdeauna călare pe un cal mic și iute care șciea să facă atâtea minuni că te prăpădiai de ris.

Da în genunchi, da din cap, muriă, inviă, după porunca cazacului.

Lomiliev bea ca un adevărat cazac; de obicei intră cântând, cu ghiozdanul de hârtfi, în curtea consulatului rusesc.

Intr'o di me plimbam prin pădurea Bănésa cu bunul meu amic E. Discutam pe Zola. Amicul meu susținea că ceea ce va rămâne din acest scriitor va fi criticul, sistemul, direcțiunea, iar nu literatul.

Eram în toiul discuției, când d'odată aușirăm un strigăt desperat: «turkil turkil!»

Eră Lomiliev; călare; cu sabia scosă; beat că abia se mai ținea pe cal; și goniă printre copaci, lovind cu sabia în ramuri și strigând «turkil turkil!»

Îl cunoșteam. Invățase românește. Altă-dată îi dăsem de beut și ne povestise multe din răsboiu.

Cum ne vedu, își oprî calul. Se munci cât se munci și băgă sabia în tēcă.

Descălecă.

Dete drumul calului și îi porunci să se culce. Calul se culcă.

Lomiliev se apropie de noi. Se impletici. Incepù să riță cu hohote. Injură pe «turki» și se lungi pe iérbă.

Noi ne aședarăm lângă dēnsul. Și incepurăm vorba.

— Ei, cazace, ș-acum te gândești la «turki»?

— O... o... o... slava bogu, respunse Lomiliev închinându-se.

Apoi făcù cu mâna ca și cum ar fi retezat capete cu sabia; eră un gest al lui cu care rămăsese din răsboiu.

— Ia spune-ne drept, drept, câți turci au murit în răsboiu?

Cazacul își arată părul din cap.

Și câți muscali?

Cazacul își arată părul din barbă.

În cap avea cazacul pēr cu nemiluita, dar în barbă câteva fire rari și pārlite.

— Lomiliev, ai vedut tu pe Țarul?

Cazacul făcù trei cruci, și respunse:

— Da, l'am vedut peste Dunăre, eră ca un sfânt, ca mōștele dela Kiev.

— Dar pe Țarievici?

— Și pe Țarievici... se uită par c'avea un nor negru sub sprincene.

— De ce?

— Dumneșeu șcie...

— Dar pe marele duce?

— Pe care?

Lomiliev incepù să riță, apoi se închină șoptind: «bogu! bogu!»

Și incepù să ne spue când a vedut el întēiaș-dată pe «Batiușcă Kneaz».

Eră copil.

Pe malul Volgei, în statul lui, într'o di sosî marele Duce. Toți cazacii îi eșiră înainte și îi sărutară mâna.

Copiii se țineau șir după el, și marele Duce le împărția copeici. Copiii luau copeica, se închinau, îi sărutau mâna și se dădeau la o parte cu smerenie.

Marele Duce s'a dus la biserică. A sărutat pe Maica Domnului, s'a miruit, și lângă o izbă, a intins o mēsă mare.

Și a bēut, și a bēut, votka bună, până n'a mai putut.

Se înroșise ca racu; ochii îi lăcrămau par că ar fi plâns, și rîdea, și rîdea și ciupiă pe unele fete mari cari îl slugiau la mēsă.

Și după ce iar a bēut, s'a sculat dela mēsă și a poruncit să-i aducă trei cai pe cari îi cumpērase în in drum. Și când i-a adus caii, i-a mângăiat, i-a sărutat, i-a bătut pe șale și a dis cazacilor cari se uitau la ei:

— Care din voi i-o întrece să fie ai lui!

Un cazac eși din mulțime și dișe:

— Batiușca Kneaz, calul meu îi întrece, pe câte trei?

Marele Duce incepù să riță, și rîse, și rîse, apoi îi dișe rēstit.

— Incalecă!

Kazacul se duse și venî într'o clipă călare pe un cal roib și costeliv.

Un soldat din cēta Marelui Duce încălecă pe unul din cei trei cai.

— Să șcii, dișe marele duce, că decă-l întreci, e al teu, iar decă nu...

— Să trăești batiușca Kneaz! respunse cazacul cu căciula în mână,

Marele Duce bătù de trei ori în palme și cei doi voinici porniră.

Sburaul

Departe, departe, eră un copac bētrân.

Acolo, trebuiau s'ajungă.

Cazacul ajunse întēiu.

Mulțimea puse ochii în jos suridēnd.

Când călăreții se întōrseră înapoi, marele duce scrășni din dinți; se clătina pe picioare; scōse un revolver din buzunar: potrivî țeva drept în fruntea calului și trase.

Calul se invērti odată impregiur și cădù jos ca un mal greu.

— Și p'al doilea, strigă marele duce.

— Să trăești batiușca Kneaz, respunse cazacul.

Un alt soldat încălecă p'al doilea cal.

Marele duce bătù de trei ori din palme.

Cazacul ajunse cel dintēiu la copaciul bētrân.

Marele duce bēu un pahar de votka și scōse revolverul. Mulțimea privi înmărmurită.

Al doilea cal cădù jos.

— Și pe al treilea! strigă marele duce.

— Și... respunse cazacul abia resuflând.

Cazacul izbiă furios cu cnutul în pāntecele calului. Un nor de praf invēluia pe călăreți. Se ved... se duc... alătura... impreună... încă nișel... care a ajuns întēiu?

Un cal a cădut lângă copac.

E al cazacului.

Se întorc pe jos.

Cine a invins?
Nu se știe.
Călăreții stau smirnă înaintea marelui duce.
— Care a ajuns întâi?
Oh! ce glas! Un fior rece trecu prin mulțime.
Cazacul se uită drept și tăcea. Soldatului îi tremurau fălcile.
Marele duce e vânet.
— Care a ajuns întâi?
A scos revolverul.
L'a ridicat!
— El... respunse soldatul arătând pe cazac.
Marele duce îndreptă revolverul în dreptul calului.
Alături sta cazacul drept ca o luminare. A tras!...
Mulțimea își acoperi ochii.
Cazacul a căzut!

Lomiliev începuse să se incline și ne dîse:
— Batiușca Kneaz greșise, ... votka... greșise!
— Știi cine că greșise, Lomiliev?
— Da, da, știu bine... și batiușca Kneaz a fost
asă de bun că a dat nevestei cazacului cinci sute de
ruble..., cinci sute!

Când ne întorceam în oraș, amicul meu îmi dîse:
— Sînt convins că marele duce n'a greșit.

DELAVRANCEA.

Prințul de Neapole la Metz.

Marele manevre militare germane, ținute în anul acesta în Alsația-Lorena, au câștigat o importanță deosebită prin faptul, că a luat parte la ele și moștenitorul tronului Italiei, prințul de Neapole.

Acosta a deșteptat mare nedomirire în francezi, cari au considerat visita acosta drept demonstrație ostentativă în potriva lor.

Rușii s'au și grăbit a da Germaniei un revanche și din Petersburg numai decât s'a anunțat la Paris, că escadra rusescă va merge la Toulon, spre a rentorcer Franței visita ce escadra franceză făcuse mai an la Kronstadt flotei rusești.

Ilustrațiunea din interiorul foii noastre înfățișează o defilare a unui regiment german la Metz, făcută la manevrele din august, în onora moștenitorului de tron al Italiei.

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și artistice. Dl. S. P. Simon a scos de sub tipar la Bistrița o piesă «Titu Manliu Torcuat» tragedie originală în 5 acte. — *Dna Ana Chernbach* va scote în curînd de sub tipar la București un memoriu asupra școlilor profesionale din Italia și Franța. — *Galeria de tablouri din București* va fi mutată dela Museu, unde se găsește acum, în palatul Ateneului, îndată-ce noile adăugări de clădire vor fi terminate. — *Di Nedelescu*, arhitectul ministerului de domenii al României, a fost însărcinat cu executarea planurilor noului palat al acestui minister, care trebuie să fie ridicat în primăvara viitoare și pentru care s'a votat deja un credit de 1.000.000. — *Di Enea Hodoș* a scos la lumină în Caransebeș în tipografia diecesană un «Manual de istoria literaturii române».

Povești și Anecdote. Dl. N. A. Bogdan, cunoscutul colaborator al nostru din Iași, a publicat acolo, în editura librăriei Șaraga, un volum interesant. Titlul acestuia este «Povești și anecdote din popor». Cuprinsul este foarte variat, căci pe cele 272 pagini, găsim o mulțime de mînușuri hazlie, scrise într'o limbă ușoră și naturală. La sfîrșitul volumului se află niște amintiri interesante despre Ioan Creanga, care, dimpreună cu alte bucăți din volum, s'au publicat întîiu în fîia noastră. Aprîpe jumătate din piesele cuprinse în acesta culegere, se prezintă în formă versificată, ceea ce le dă un interes deosebit. Volumul, ca Nr. 2 în Colecțiunea Șaraga, se vinde cu prețul de 3 lei.

Bustul lui Mihai Cogălniceanu. Dl. V. A. Urechia, profesor universitar și senator al colegiului II de Covurlui, a trimis dlui primar al Galaților, prin intermediul dlui Al. Nicolescu, o adresă, prin care face cunoscut că dsa, cu propria cheltuielă, a turnat în bronz bustul lui Mihai Cogălniceanu, pe care-l oferă comunei Galați spre a fi instalat în șarul municipal cîu în altă parte, unde se va găsi cu cale. Dl. primar Virgil Poenariu a primit cu mulțumire oferta dlui Urechia, pe care l'a rugat să vie la Galați spre a se înțelege mai d'aprîpe asupra acestor chestii.

Bustul lui Gr. Manolescu. Sculptorul Athanasie Constantinescu din București, care și-a făcut studiile la Paris, a terminat bustul artistului Grigore Manolescu. Un exemplar e destinat pentru colecțiunea Museului național, iar altul pentru Teatrul Național.

Museul Urechia la Galați. Dl. V. A. Urechia a hotărît să înființeze pe lângă biblioteca din Galați și un mic muzeu. Acest muzeu nu va cuprinde decât busturile, portretele, costumele, operele, documentele inedite, etc. ale bărbaților galățeni distinși ca, Cogălniceanu, Buza, Negri, etc. Chiar în tîmna acosta dsa va forma muzeul Cogălniceanu care va cuprinde pe lângă bustul, portretele sale la diferite epoce, costumul de colonel, operele sale inedite pe cari le posedă dl. Urechia, etc.

Diare noue. Dreptatea se va numi un nou diar politic, care va apăre la Timișoara dela anul nou, în tôte zilele. Conferența pentru fondarea diarului s'a ținut zilele trecute la Timișoara, sub presiunea dlui Alesandru Mocsonyi, luând parte fruntașii românilor bănățeni, și câțiva dela Arad. Noul diar va sta pe basa programului dela 1881 și a solidarității. Personalul redacției nu s'a compus încă. — Dl. Ioan N. Roman, retrăgîndu-se dela redacțiunea diarului «Adevărul», după cum aflăm, va scote în curînd la București «Drapelul», diar fondat de dsa la Iași. «Drapelul» va apăre în format mare și în fiecare zi.

TEATRU și MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. *Dșora Agata Bârșescu* a jucat în sêptemăna trecută la Iași, unde a obținut succese mari; de acolo va merge la București, unde va debută la 4/16, 6/18 și 8/20 octombrie. — *Di C. Nottara* a fost numit profesor de dicțiune la conservatorul din București. — *Di Ioan Damian*, în trecerea sa la studii musicale în Germania, a dat la 25 septembrie concert la Caransebeș. — *Di Eduard Caudela*, cunoscutul compozitor din Iași, este numit director al conservatorului de acolo. — *Opereta dela Carl-Theater* din Viena va merge în 1 decembrie n. la București, unde va da 20 de reprezentațiuni; trupa e compusă din 48 de

persóne, sub direcțiunea lui Blasel și Knack. — *Di Tache Ionescu*, ministru al instrucțiunii în România, va depune în viitoare sesiune parlamentară un proiect de lege pentru acordarea unui credit de 800,000 lei, cu care să se acopere cheltuelile de reparațiune radicală a Teatrului Național.

Teatrul Național din București. Direcțiunea a publicat repertoriul nou al stagiunii viitoare. Acesta ne face o impresiune foarte tristă, căci aproape toate piesele nouă ce se vor jucă în lunile viitoare sânt niște traduceri localitate. Ca piese originale nouă se anunță numai două: «Hanul Konachi» și «O casă de inchiriat», căci «Fata Bancherului» nu e nouă, ea s'a jucat de mult și înainte de vr'o dece ani s'a publicat și în «Familia». Iată acuma lista pieselor anunțate pentru stagiunea viitoare: «Becherii» comedie în 5 acte localizată de dl Const. I. Nottara; «Microbii Bucureștilor» comedie în 4 acte localizată de dl P. Gusty; «Hanul Konachi», dramă originală în 4 acte de dl Panait Macri; «Fata Bancherului», comedie în 3 acte de dl V. A. Ureche; «Vânătorii de zestre», comedie în 4 acte localizată de dl P. Gusty; «O casă de inchiriat», comedie originală într'un act în versuri de dșora Ana Ciupagea; «Aventuriera», dramă în 4 acte de Em. Augier, tradusă de dnii Țincu și Sever Moscuna; «Impricinații», comedie în 3 acte de Racine, tradusă de Ed. Aslan; «Popa-Tatu 215», comedie în 3 acte localizată de dna ***; «Bărbatul Doicei» comedie în 4 acte localizată de dl A. Brăiloiu; «Drele de la Saint-Cyr», comedie în 4 acte de Dumas (tatăl) tradusă de dra A. Ciupagea.

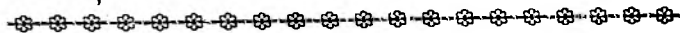
Un libret de Carmen Sylva. După cum se vede, talentul musical face parte dintre virtuțile regenței tronului din Sachsa-Goburg-Gota. De asemenea ca ducele Esnest II, este și actualul regent, ducele Alfred, un compozist. El a pus în musică o operă a căruia libret e compus de Carmen Sylva și care a fost reprezentată la Stockholm. El și-a dat concursul seu în concertele din Londra, în care a cântat și el.

Concert la Lugoș. La 23 septembrie tinerimea universitară română din Lugoș a dat, cu concursul mai multor domnișore și al dlui Ioan Dămian, un concert foarte bine reușit, în otelul Concordia. Dșora Alma Maior a cântat, ca totdeauna, cu mare succes piesele «Rendunica» de Tudor cav. de Flondor și «Dormiaii» de I. Villacros. Dșora A. Ianculescu a declamat cu vervă plină de umor poezia «Pețitorii» de Th. D. Speranță. Dl drd. L. Tempea a executat pe pian cu bravură «Fantasia» de W. Mozart. În sfârșit dl I. Dămian, pe care trebuia să-l amintesc în locul prim, a cântat frumoasele piesele «Sera de Crăciun» de C. Löwe, «Nor de vijelie» de W. Humpel și «Mândruliță dela munte» de G. Stefanescu. După concert a urmat dansul, care a ținut până dimineața.

Corul vocal gr. or. român din Valea-boului a arangiat duminică în 19 septembrie (1 octombrie) a. a. sera concert și joc în sala școlii de acolo. Programa concertului: «Motto», cor micst de A. Sequens. «Răsunet», cor micst de G. Musicescu. «La tarantela», italiană, cor de bărbați de I. Vidu. «Visul copilei», cor micst de I. Vorobchievici. «Baba și moșnegul», cor micst de G. Musicescu. «Serbóică», cor de bărbați, de I. Vidu. «Hora Dobrujana», cor micst, de N. Popovici. «Marșul cântăreților», cor de bărbați, de Porumbescu. «Dis-a badea» cor micst, de G. Musicescu.

Lăutarii români la Chicago. Diarele din Chicago: «The Chicago dispasch», «The Chicago Record» și altele fac mari laude lăutarilor români, publicând și

portretul șefului orchestrei, dl Iancu Negrescu. Diarele americane se arată încântate de frumusețea cântecelor românești.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericesti și școlare. *Esc.* Sa archiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul a mers cu o suită numerosă la Alba-Iulia, unde în duminica trecută a sfințit biserica gr. or. — *Dna Carolina Orbonaș* n. Marinovici din Reghinul-Săsesc a dăruit școlii de fetițe gr. c. române din Blaș 150 fl. — *Di Iuliu Bardoși*, inspector școlar în Szolnok, a depus la capitulul din Blaș ca fundațiune 56 fl., care să se capitalizeze în folosul școlărilor dela școla de fete din Blaș. — *Mitropolitul-primat al României* Ghenadie inspectează pe rând mănăstirile din țară. — *Di Titu Maiorescu*, rector al universității din București, a luat deciziunea să publice un anuar al acelei universități dela înființarea ei și până astăzi. — *Protosincelul Meletie Dobrescu*, licențiat în teologie, a fost numit preot la biserica română din Paris.

Fundațiunea Gossdu. *Di George Szerb* renunțând la postul de administrator al realităților fundațiunii Gozdsu, precum și la postul de esactor, a fost ales membru al reprezentanței acelei fundațiuni. — *Di Atanasiu Cimponeriu*, jude în pensiune al tablei regești din Budapeșta și în urmă avocat la Sibiiu, a fost ales administrator al realităților fundațiunii Gozdsu în Budapeșta. — *Di George Bogoevici*, teolog absolvent și candidat de avocat în Budapeșta, aplicat de mai mulți ani la administrația fundațiunii Gozdsu, a fost ales esactor tot acolo.

Inspectoratul școlar al diecesei Gherla. Episcopul Gherlei a numit inspector diecesan pe canonicul Ioan Papiu; au mai fost numiți: inspector substituit canonicul Ioan Georgiu, iar membri ai inspectoratului profesorii P. Fabian, dr. Oct. Domide, Ales. Ghețe, Ioan Hosszu și Ilariu Boros.

Societatea de lectură a studenților români din Blaș s'a constituit pentru anul școlastic curent în următorul mod: Conducător al societății a fost ales dl profesor gimn. Aron Deac; președinte: Iustin Pop; secretar: Emiliu Sabo; bibliotecar: Simeon Niculescu; controlor: Valeriu M. Montani, toți studenți de a VIII-a cl. gimnasială. Notar Victor Macoveiu; cassar: Eugeniu Simionca; vicebibliotecar: Simeon Moldovan, stud. de a VII-a cl. gimn.

Episcopatul român din Macedonia, pentru care românii de acolo luptă cu atâta strădanie, în sfârșit pare că se va înființa. Diarele bucureștene scriu, că tratativele guvernului român pentru înființarea aceluia episcopat sânt aproape de a da un rezultat satisfăcător.

Adunări învățătorești. *La Avrig* în 8 și 9 octombrie n. se va ține adunarea generală a reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Sibiiului. Va presidia dl dr. D. P. Barcian, secretar dl G. Joandrea. Cu asta ocaziune se va ține parastas pentru George Lazar. Iar în adunare învățătorul Ioan Popovici va ceta o disertație și învățătorii Ioan Marin, George Joandrea și Nichita Spërlea vor ține prelegeri practice. — *La Lugoș* încă la 28 și 30 august s'a ținut adunarea reuniunii învățătorilor români gr. c. din ținutul Lugoșului, înse abiá numai acuma aflăm informațiuni despre decursul adunării. Adunarea s'a ținut în reședința episcopescă, deschisă de ênsuș Pr. Ssa episcopul dr. Victor Mihályi și condusă apoi de presidentul canonicul Andrei

Liviu. S'a constatat, că Reuniunea are un capital de 327 fl., biblioteca constă din 112 opuri. Invetătorii Petru Popescu, Avram Neda, Iuliu Birou și George Poenariu au cetit lucrările lor. Viitorea adunare se va ține la Oravița-română. — *La Magheruș* la 9, 10 și 11 octombre n. se va ține adunarea generală a Reuniunii invetătorilor români gr. or. din districtul X Brașov al arhidiecesei transilvane, sub presidiul dlui Ioan Popea, secretar dl I. Bârsean. Invetătorul I. Dariu va ceti o lucrare a sa, iar inv. Iosif Aron va ține o prelegere practică.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Vasilu Rob.* notar in Bala in Selagiu, s'a logodit cu dșora Laura Czibenszky, fiica dlui Vasile Czibenszky notar in Bratca, comitatul Bihării. — Dl *Dionisiu P. Decei*, absolvent de teologie și dșora Aurelia Moldovan, se vor cunună la 8 octombre in Mediaș. — Dl *Dimitrie Caracioni*, neguțator in Covășinț, comitatul Arad, s'a logodit dșora Rosalia Buzna din Seleuș. — Dl *Romul Verzea* și dșora Octavia Chiornita s'au logodit in Cuciulata. — Dl *Gavril Martian*, absolvent de teologie, s'a cununat cu dșora Aurelia Valeria Anca la Chiralet. — Dl *Aurel Popescu*, protopretor in Birchiș, comitatul Caraș-Severin, s'a cununat la Lugoj cu veduva dna Elena Macassi n. Șaguna. — Dl *Ioan Murăroiu*, funcționar la «Albina», s'a logodit cu dșora Maria Mușlea, fiica dlui Candid Mușlea, invetător in Brașov. — Dl *Alesandru Macrean*, teolog absolvent, se va cunună ađi la 8 octombre cu dșora Valeria Rusu in Chiciudiu. — Dl *Ioan Bica*, notar cercual in Ileni, comitatul Făgăraș, s'a cununat la 1 octombre cu dșora Maria M. Poparad in Poșorta. — Dl *Nicolau Buftea*, notar in Covășinț, comitatul Aradului, s'a cununat cu dșora Veturia Ardelean, fiica dlui Gavril Ardelean, notar in Galsa, in 24 septembrie an. c.

Sciri personale. Dl dr. *Ioan Rațiu*, presidentul partidului național, a primit ca despăgubire pentru devastarea casei sale din Turda, 1317 fl. 23 cr., drept rezultat al colectei publice deschisă de diarul «Tribuna». — Dl *Aurel Beleş*, originar din părțile Aradului, inginer-șef clasa II in România, a fost inaintat inginer-șef clasa I. — Dna *Paulina Lucaciu*, soția dlui dr. Vasile Lucaciu, a petrecut vėra cu ficele sale la băile dela Slănic; de acolo s'a intors prin București, la Budapeșta, spre a-și vedé soțul, care continuă a suferi de ochi. — Dni *Butculescu, V. A. Urechia, I. Ciuflea și N. Fleva*, membrii secțiunei române in comitetul internațional de pace și arbitragiu, plėcă la Bruxelles unde se țin ședințele comitetului păcii.

Evenimentul familiar imbucurător al curții române, pe care l'am signalat și noi, se așteptă pe mijlocul lunei octombre. Precum se șcie, mama principesei Maria, dimpreună cu doue surori ale acesteia, se află deja la Sinaia. De curėnd a sosit acolo din Londra și doctorul Wiliam Playfair, medic particular al reginei Victoria care, asistat de doctorul C. Cantacuzino, va da ingrigirile sale principesei Maria la ușurarea sa. Spre acest scop, la ordinul mitropolitului-primat, se țin rugăciuni, in tóte bisericile din țeră.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului ș-a publicat, prin comitetul central, raportul general, pentru anul 1892. Activitatea de frunte a numitei reuniuni in anul trecut s'a manifestat prin intruniri agricole și prin espoziiuni de vite in mai multe comune. Reuniunea are 362 de membri; capitalul ei la

finea anului trecut a fost 1652 fl. 24 cr. Presidentul reuniunii e dl Eugen Brote.

Procesul Replicei. Curia regescă din Bupapeșta a respins cererea de nimicire a sentinței adusă de tribunalul cu jurați din Cluș in contra dlor Aurel C. Popovici și Nicolae Roman. Cel dintėiu, se șcie, a fost condamnat la inchisóre de patru ani, al doile la 1 an; primul la amendă de 500 fl., cel din urmă la 200 fl. și spesele de proces.

Sciri militare. La esamenul de oficeri de artilerie din est an in Sibiiu au reușit următorii voluntari români: Ant. Pușcariu, Const. Sotir, Ios. Oca, Victor Petri și George Wilt.

Doliu național in Galiția. Duminecă a fost doliul național al Polonilor. Sânt o sută de ani de când parlamentul dela Grodno, numit «parlamentul mut», s'a invoit la împărțirea a doua a Poloniei. In țerile împărțite, adică in Polonia rusă, germană și austriacă, s'a serbat pretutindeni acest jubileu trist. La Lemberg au fost tóte prăvăliile inchise, tóte fabricile au incetat lucrul și chiar și cei dela espoziiune n'au voit să lucreze. In catedrală a fost parastas solemn in memoria celor 24 deputați polonezi, cari au cutezat acum o sută de ani să protesteze in contra împărțirii patriei lor, odinioră atât de falnică. Tótă lumea a luat parte la doliul național; societățile și corporațiunile au eșit cu stėguri cernite, iar piața dinaintea catedralei eră ințesată de locuitorii Lembergului.

Sciri scurte. *Vulturul* din Oradea-mare a fost condamnat de tribunalul de aicea la amendă de 60 fl., pentru că, de și nu are cautiune, a publicat o poesie «Libertatea noastră», care ar conține politică. Tabla regescă a achitat redacțiunea, inse Curia a confirmat sentința forului prim. Causa devine interesantă prin faptul, că foile umoristice maghiare n'au cautiune și totuș in fiecare numer fac politică. — *Alexiu Bokross*, unul din fruntașii ungurilor ardeleni, vicepreședintele camerei deputaților, compromis cu deseversire prin un proces criminal, in dumineca trecută a sărit jos din etagiul al doile in ascensoriul locuinței sale din Budapeșta și a murit la moment. — Dl dr. *Calinderu* din București a făcut un raport in care arată că pricina celor mai multe reumatismuri este intrebunțarea șoșonilor de gumă.

Necrológe. *Terențiu Miculescu*, paroc in Pesac, comitatul Torontal, a incetat din viėtă la 21 septembrie, in etate de 56 ani. — *Carolina Papp n. Zelenca*, soția dlui Ladislau Papp de Leményi, pretor in cercul Nadiș, a murit la Cluș in 28 septembrie. — *Ana Topan n. Pop* a reposat la Cluș-Mănăștur in 20 septembrie, in etate de 35 ani.

Calindarul sėptėmănei.

Dumineca a 18-a după Rosaliu, Ev. 1 dela Luca c. 5, gl. 2, a inv. 8.

Diua sėpt.	Calindarul vechiu	Călind. nou	Sórele.
Duminecă	26 † Adorm. S. Ioan Ev	8 Brigita	6 11 5 24
Luni	27 Mart. Calistrat	9 Dionisie	6 12 5 22
Martı	28 Mart. Cariton	10 Amalia	6 13 5 20
Mercuri	29 Cuv. Chiric	11 Burchard	6 15 5 18
Joi	30 Mart. Grigorie	12 Maximilian	6 16 5 16
Vineri	1 Apost. Anania	13 Eduard	6 18 5 15
Sămbătă	2 Ciprian și Justina	14 Calist	6 19 5 13

Treiluniul iul.—septembre se incheie cu nr. *acesta*. Rugăm pe toți aceia a căror abonamente espiră, să le innoiescă de timpuriu. Asemenea sânt rugați și aceia cari primesc fôia, inse încă n'au respuns costul ei, să binevoiescă a-l achită đilele aceste.

UMOR și SATIRĂ.

Analele unei femei bătrâne.

Iacă memoriile scrise de o femeie care a îmbătrânit față nemăritată:

15 ani. — Ea arde de dorința de a se mări și a atrage băgarea de sémă a ómenilor.

16 ani. — Ea incepe a-și formá idee vagă despre ceea ce se numește o pasiune.

17 ani. — Ea viséză un amor într'un tufiș și o tandră afecțiune curată de ori-ce gândire interesată.

18 ani. — Ea se gândește la o dulce legătură cu vre-un frumos băiat, care i-a șoptit ceva vorbe adevărate.

19 ani. — Ea devine puțin mai dificilă și mult mai puțin amabilă, pentru că incepe a fi sərbătorită de toți.

20 ani. — Cum ea este ceea ce se numește frumusețea la modă, se crede datóre a fi mai mândră de ea însăși și de grațiile sale.

21 ani. — Ea crede încă și mai mult in imperiul frumoșilor sei ochi și viséză deja de o căsătorie strălucită.

22 ani. — Ea refuză o escelentă partidă, fiind că pretendentul nu este un om cu totul de modă.

23 ani. — Ea face pe cocheta față de toți tinerii.

24 ani. — Ea se miră cum nu s'a măritat încă.

25 ani. — Ea devine puțin mai rezervată in manierele sale.

26 ani. — Ea incepe să se gândescă, că se póte, la rigóre, măritá și cu un tiner, care să n'aibă tocmai un strălucit viitor.

27 ani. — Ea preferă societatea ómenilor raționali la atracțiile cochetăriei.

28 ani. — Ea se mulțumește a se căsătorii cu un om fie cum ar fi, numai să fie cinstit.

29 ani. — Ea perde puțin câte puțin, speranța de a intrá in viața conjugală.

30 ani. — Incepe să-i fie témă ca să nu cepete numele de față bătrână.

31 ani. — Ea își indoește grigile toaletei sale.

32 ani. — Ea urește balul din pricină că nu mai póte găsi un bun dansator.

33 ani. — Ea se miră, cum ómenii pot să nu se apropie de o femeie raționabilă spre a flutura împregiurul unei gâsçuțe.

34 ani. — Ea afecteză cea mai bună și mai mare veselie din lume in conversația sa cu bărbații.

35 ani. — Ea este gelósă pe toate femeile care sânt laudate inaintea ei.

36 ani. — Ea se certyă cu cea mai bună amicá a sa, pentru că acesta din urmă s'a măritat.

37 ani. — Ea se găsește puțin izolată in lume.

38 ani. — Ii place să vorbescă de acele dintre prietenile sale cari au contractat próste căsătorii, și nefericirile lor îi dau puțină consolațiune.

39 ani. — Réua sa dispoziție se mărește.

40 ani. — Ea devine curiosă și intrigantă, doue virtuți negative cari cresc din și in și.

41 ani. — Cum ea este bogată, îi mai remâne speranța de a atrage vre-un frumos adolescent, care ar fi sărac.

42 ani. — Și această speranță nu se realizéză; ea atunci incepe să vorbescă de reu pe bărbați și-i tacseză de orgolioși și perfidi.

43 ani. — Ea incepe să jóce cărți cu pasiune.

44 ani. — Ea se arată fórte severă pentru moravurile timpului.

45 ani. — Ea incepe să iubescă cu foc un -frumos locotenent, care este nepotul ei.

46 ani. — Părăsirea și căsătoría acestui nou favorit o infurieză.

47 ani. Ea incepe să se despereze de viitorul ei și să fumeze.

48 ani. — Tótă iubirea ei se concentreză într'o jumătate de duzină de câni și pisici.

49 ani. — Ea ia cu sine o rudă săracă care s'o ingrigescă și să sufere tóte injuriile câte le scóte ea la furie.

50 ani. — Ea se retrage cu totul din lume și móre, câțiva ani după aceea, fără să fie regretată de nimeni.

Morala: Nu fiți prea mândre, domnișórelor!

Vérsta dómnei.

O dnă, care deja intrase in tótna vieții sale, in trebă cu mândrie pe un tiner cam ștrengar.

— Cam ce etate ími dați?

— A! aveți destulă etate, respunde tinerul obraznic, și fără să ve mai dau eu nimic.

Barbierul din Sevilla.

Birtașul. — Ce frumos ați cântat astă sery, domnule director.

Șeful orchestrei. — Așá... ți-a plăcut?... O! dar noi avem alte bucăți cu mult mai frumoșe... Cunoști pe «Barbierul din Sevilla»?

Birtașul. — Nu-l cunosc, căci me raș singur.

Șloim cătră fiul seu Șmil.

Când vei avé timp superfluu, întrebuinteză-l: pentru a stimá pe părinții tei!

*

La o colectă pentru săraci te arată modest, pentru ca să nu rușinezi pe ceilalți binefăcători.

*

Când te vei duce la bal, fă ca să nu te coste nimic și: remái acasă.

Alchymie.

Studentul A. — Ce ești așá de cufundat in gândire?

Studentul B. — Me gândesc la alchymie!

Studentul A. — Alchymie? flécuri! studiul e fórt ușor pentru tine! pune amanet ciasornicul și hainele, apoi prefácându-le in aur, vino cu mine la Avrum Fri-gáro! la otelul Victoria ca: «sá-l facem liquid!»

Brazură.

Invalidul — (cătră un locotenent.) Așá e dle locotenent! la Plevna am tăiat unui turc améndoué picórele!...

Locotenentul — De ce nu i-ai tăiat capul?

Invalidul — Voiam eu, dar atunci fugise deja!

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG & COMP. ORADEA-MARE.

